siis polnud see enam wõimalik, waid sääl kohust kaugel pideti aina leiwa peale toetama. Suppi keedeti ainult korda kaks nädalas ja siis ikka üks suur katlatäis, millest siis iga hommikuks ja õhtuks oma paras osa söömiseks ära soojendati. Ega soojusei wõidud ise suppi keetma hakata, sest et sellega supi walgust palju oleks läinud.

Toitu peeti kalliks ja auu sees. Leiba wõeti kätte hellasti ja armuldi, lõigati ettewaatlikult, murti igat raasukest wõrkka hoides, pandi tasa ja õrnasti laua peale, ega sallitud ühtegi ülbet ega hoolimata ümberkäimist temaga. Nähti leiwa suutükit põrandal, siis tunti selle juures ehmatust ja häbi, wõeti üles ja suudeldi enne kui suhu pisteti.

Nähti kuskil söödawad, siis üteldi palwe sõna „jakka Jumal leiba!" ja wastati: „jakka!" ehk: „jakka tarwis!" ehk: „jakka Jumal!"

Saadi kellegi käest leiba siis üteldi: „aitäh!" ehk: „aitüma!"

Söögi laua peale ei tohtinud midagi toidu puru ega jätiseid jääda. Supikilgad kasteti leiwa suutäiega ära; kartohwlid söödi jagedasti kõigi koorega. Ainult supisilgu kabiti maraskile. Räime pääd ja sabad, mis sikkeid wärida, lõigati laua peale peenikes. Supilusikad lakuti keelega söögi lõpul hoolega puhtaks jne.

Ehk öösapõline rahwa päätoidus wäll kalw oli, siiski söödi seda suure ja hää isuga. Inimesed oliwad priiked ja jumekad. Mehed kandsiwad suured kõhud ees nagu wõrtsimehed kunagi. Oli ka mehi, kes aruldased liigsööjad oliwad. Nädala moonaks kulunud mõnel kolm- nelikümmend naela ja rohkem leiba ära. Mõni söönud päts leiba paari söögiga ära. Ühest suurest sööjast räägib wana jutt, kuidas õpetaja pühapäewa hommiku pihtides oma teomehelt küsinud keda ta kui „suursööjat" tunnud: Kas sa ehk söid täna ka enne laualetulekut?" „Ei, wäheste muidu wõtsin." „Mis sa siis wõtsid?" „Nelikümmend lopsu putru, kaks kapsa maida (piima) wiis wiilu leiba ja selle Saame silku."

4 Joomisest.

Kõige armsam wedelik Eestlasele tema igapäewaseks janu kustutamiseks on — ei tea mis ajast saadik — taar. (kali, kwas) Ega muidu wana sõna ka ei pole saanud: „Igal talul oma taar." Wesi rinnuda [illegible]

Taari aurutakse odralinnaste jahudest ja külmast kaewu weest kokku. Selletarwis oli ja on praegu igas talus oma taarianum. Selle nõuu põhja peale laotakse kaks korda pulki ristamisi, nende peale weel tubli kord õlgi, ja see on siis see kuulus „taari põhi." On põhi joonde